

Hatósági elvárások a légi járművek meteorológiai biztosításánaál

Dr. Wantuch Ferenc

Nemzeti Közlekedési Hatóság,

Légügyi Hivatal

E-mail: wantuch.ferenc@nkh.gov.hu

Budapest 2016.10.27

A repülésmeteorológiai támogatás jelenlegi helyzete

- A nagygépes polgári repülés meteorológiai támogatása nemzetközileg meghatározott az ICAO Annex 3 alapján. (Ez többé kevésbé működik, de műszerproblémák még vannak)
- A közforgalmon kívüli polgári repülés eligazító anyagai megvannak, de elérésük nem mindenütt biztosított. (általában nincs szerződés és az interneten ingyen elérhető anyagokat használnak – de ez hiányos!)
- A pilóta nélküli repülő eszközök használata szabályozás alatt áll.

Repülésbiztonság megteremtése és fenntartása

Különbéle kialakítású és méretű pilóta nélküli légi járművek használják a légtérrel a hagyományos légi járművek mellett vagy azokkal együtt.

A repülésbiztonság megteremtéséhez és fenntartásához ezen a területen is kiemelkedő jelentősége van a **megfelelő üzemeltetői környezet** kialakításának, amely a típus és légi alkalmas légi járművek mellett magában foglalja a gyártó, javító, oktató és üzemeltető szervezeteket .

Továbbá kiemelt szerepe és felelőssége van az üzemeltetői környezetet tanúsító és felügyelő **Hatóságok**nak valamint a megfelelő jogi háttérnek.

A Hatósági tanúsítások és a felügyelet szükségessége

Hasonlóan a világ sok más országához hazánkban is egyre jobban terjednek mind a polgári mind az állami (katonai) területen alkalmazható pilóta nélküli légi járművek.

Ezek alkalmazásánál, hasonlóan a hagyományos légi járművekéhez a legfontosabb szempont a **repülésbiztonság megteremtése és fenntartása**

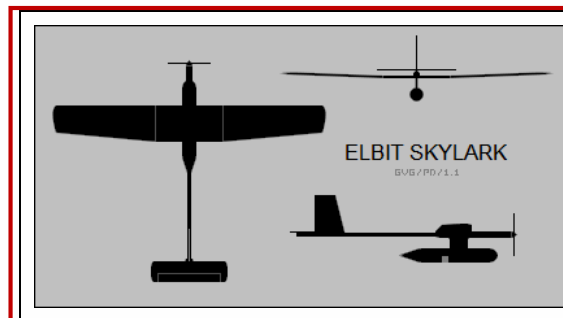
A pilóta nélküli repülőeszközök (UAV-k) meteorológiai támogatásával szembeni szakmai elvárások

A rendszer adjon támogatást a repülési feladatok tervezésének ideje és a misszió végrehajtása alatt, egyaránt;

- Az automata, akár terepen elérhető mobiltelefonos repmet. eligazító rendszerek alkalmazására lenne szükség.
- Adjon figyelmeztetést az esetleges UAV specifikus meteorológiai határértékek várható elérése esetén. (Megoldható pl. METEORA rendszer)
- Legyen lehetőség védett bejelentkezésre, bizonylatolásra.
(az eseti légtér igénybevételhez a jövőben csatolni kelljen a meteorológiai biztosítás tényét).
- Legyen könnyen elérhető és értelmezhető a nyújtott meteorológiai információ (nem meteorológusok használják).
- Tegye lehetővé az útvonal optimalizálását a meteorológiai szituáció függvényében

Integrált meteorológiai támogató rendszerre lenne szükség, amely az alábbi részekből tevődik össze:

- **A hazai nagyobb repülőterek távirataiból előállítható repülésmeteorológiai adatbázis, mely alkalmas statisztikus alapú előrejelzések készítésére, különös tekintettel az UAV-k meteorológiai érzékenységére;**
- **WRF mezo-léptékű numerikus előrejelzések (NWP) által szolgáltatott prognózisok, alapvetően a planetáris határréteg állapotának jelzésére;**
- **Az UAV kezelők szakmai felkészítéséhez szükséges meteorológiai oktató csomag (nyomtatott, digitális) kidolgozása, elkészítésére lenne szükség.**

Mindez megvalósítható!

- Vegyük sorra az előző diák elemeit!

METAR Exporter

Start Date/Time: Year: 2005 Month: 1 Day: 1 Hour: 0 Minute: 0
 End Date/Time: Year: 2005 Month: 1 Day: 1 Hour: 0 Minute: 0
 Warning: Selecting long time period may lead to very long script runtime!

Airport	First record	Last record
LHSN	2005.01.01 00:15	2012.09.30 23:45
LHKE	2005.01.01 00:15	2012.09.30 23:45
LHPA	2005.01.01 00:15	2012.09.30 23:45
LHBP	2005.01.01 00:00	2012.09.30 23:30

Airport: All
 Export into: File type: CSV Field names on the first row:
 Sort: By: Raw METAR Order: Ascending
 Misc: Include NIL messages:

Kritikus infrastruktúra
védelmi kutatások
TAMOP-4.2.1.B-11/2/KMR-0001

SZÉCHENYI TERV

Analógia tesztprogram

Analógia- bemenő adatok szerkesztése

Szoratszűrés szerkesztése   Konstans súlyok szerkesztése

Tesztelés indítása

Részletszámítások megtekintése   Első N darab átlag szerint legjobb   Első N darab minimum szerint legjobb

Forrás adatbázis   HELP   Eredmények törlése

- A katonai repülőterek és Ferihegy METAR adatbázisa elkészült, rendelkezésre állás 99,3%, több mint 500.000 rekord! (Folyamatosan bővül.)
- Az adatbázison alapuló statisztikai elemző rendszer alapstatisztikai és analóg időjárási helyzeteket kereső modulja rendelkezésre áll.
- Az analógiát leíró hasonlósági metrika optimalizálása utólagos súlymódosítással

Nemzeti Fejlesztési Ügymérség
www.uzszechenyi.gov.hu
06 40 638 638

HADTARBIKAI MEGELŐLŐ

ÚJ SZÉCHENYI TERV

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai
Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Kritikus infrastruktúra
védelmi kutatások

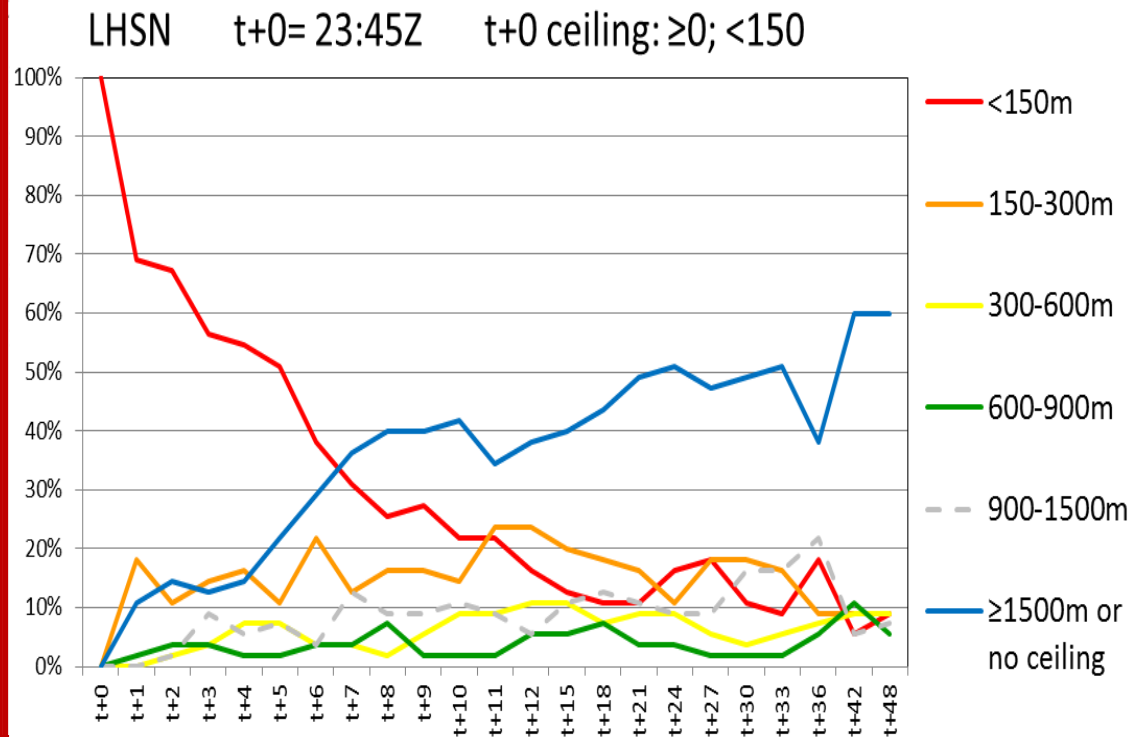

Szolnok (LHSN) repülőtér repülésklimatológiai jellemzése

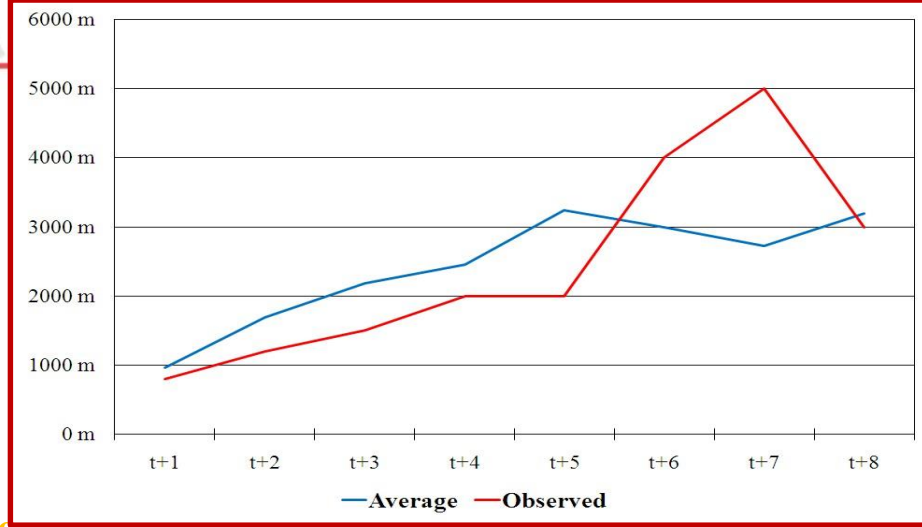
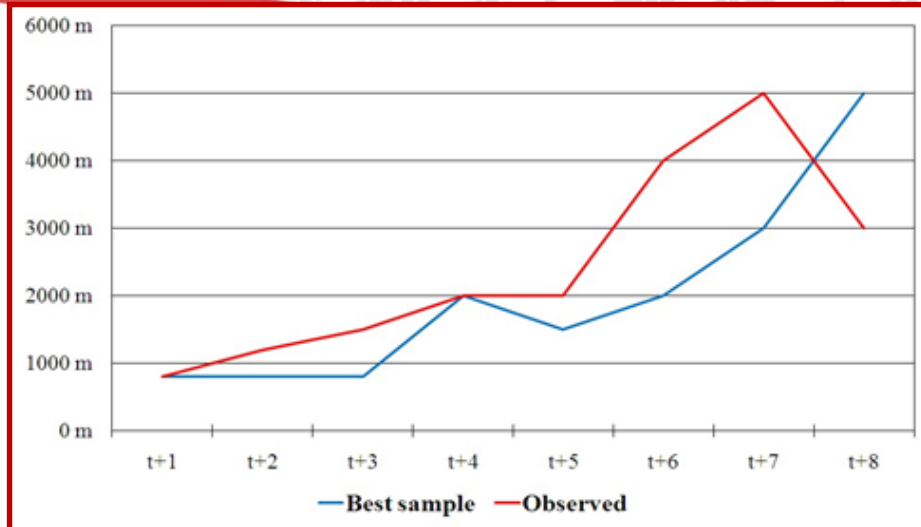
Készült a TÁMOP-4.2.1.B-11/2/KMR-2011-0001 „Kritikus infrastruktúra
védelmi kutatások”, pályázat keretében végzett kutatások alapján

Készítették:
Dr. Botyán Zsolt
Dr. Wautsch Ferenc
Tuba Zoltán
Hadobács Katalin

- 2012 -

- Szolnok (LHSN), Kecskemét (LHKE) és Pápa (LHPA) klímaleírása elkészült;
- Az előzetes statisztikai vizsgálatok eredményeit felhasználtuk az analógias hasonlósági metrika kialakításához
- A dinamikus statisztikai eredmények prognosztikai alkalmazása lehetővé válik

(2013.01.23. 06:15UTC)

**METAR LHSN 230615Z 27005MPS 0800 +SN BKN005 OVC017 M02/M03 Q1006
NOSIG RMK AMB=**

(2010.01.03.07:45UTC)

**METAR LHSN 030745Z 31004MPS 0800 SN BR BKN006 OVC015 M02/M02 Q1012
NOSIG RMK AMB=**

- A kiindulási helyzetet és a leghasonlóbb szituációt követő 8 óra látástávolság adatainak alakulása (bal felső ábra)
- A kiindulási helyzetet és a 10 leghasonlóbb szituáció látástávolság átlagainak 8 órás menete (jobb felső ábra)
- **Kombinált módszer= analógia+Post processing.**

SZÉCHENYI TERV

Nemzeti Adatvédelmi és Információs Hivatal
 1052 Budapest, Széchenyi István tér 1-2/A
 Tel: +36 (0)1 479 0000

Forecast query

ICAO code:

View:

Date:

Forecast Maps

[NATO COLOR CODE](#)

[GFS fcs](#)

[Soundings](#)

[EU satellite animation](#)

[HU satellite animation](#)

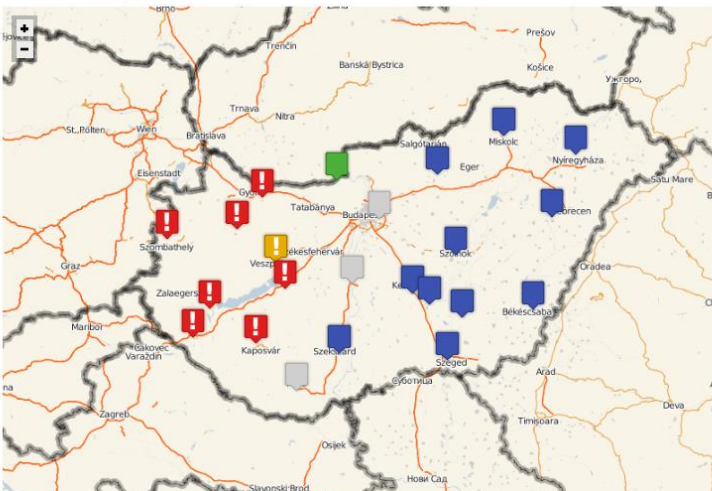
[01r METAR_TAF](#)

[OMSZ Rep. Met.](#)

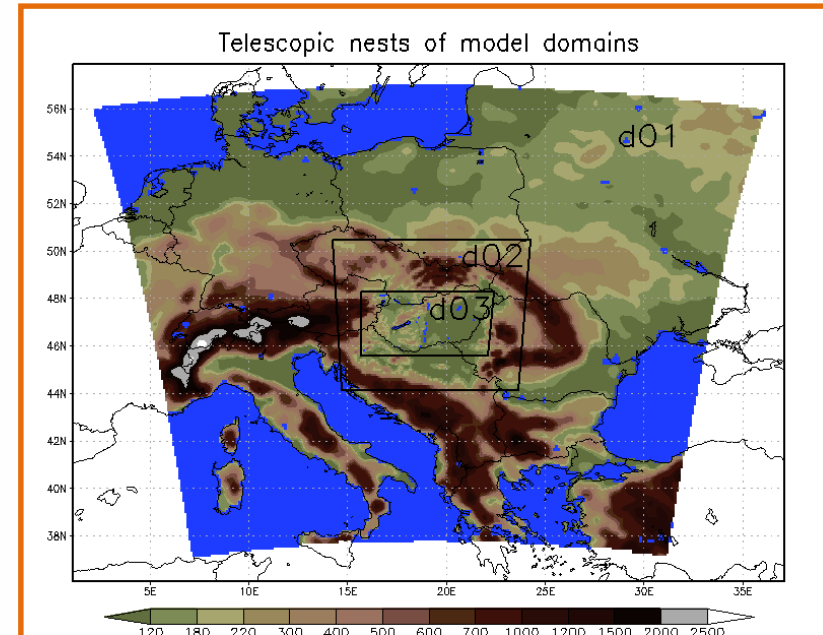
[METAR Exporter](#)

[Sat. archive](#)

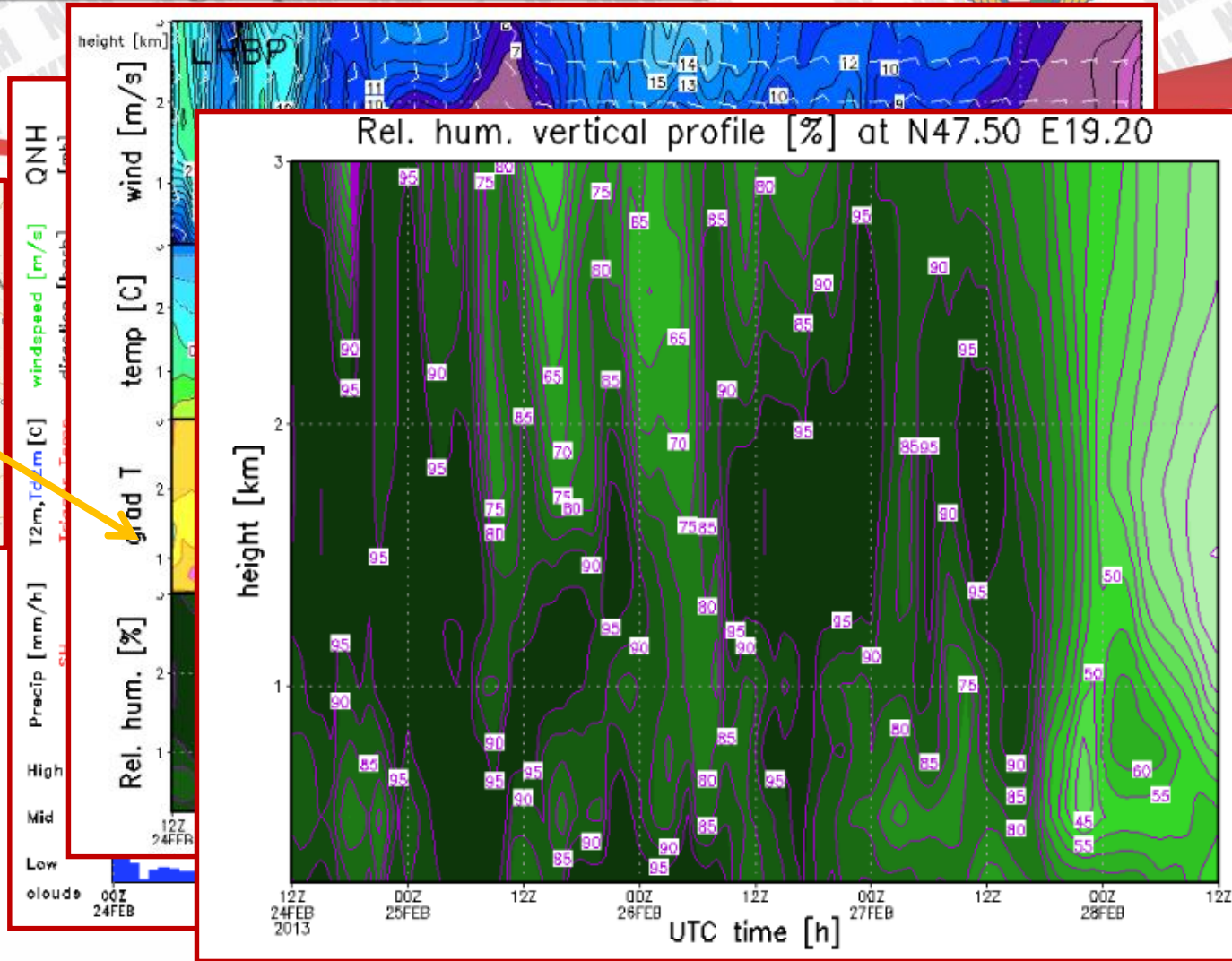
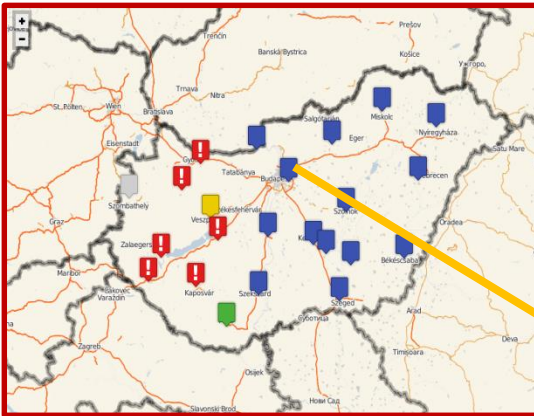

A beágyazott tartományok d01, d02 és d03 horizontális felbontásai 30 km, 7.5 km és 1.875 km. Vertikálisan 38 szint, 300 hPa alatt 20 szint

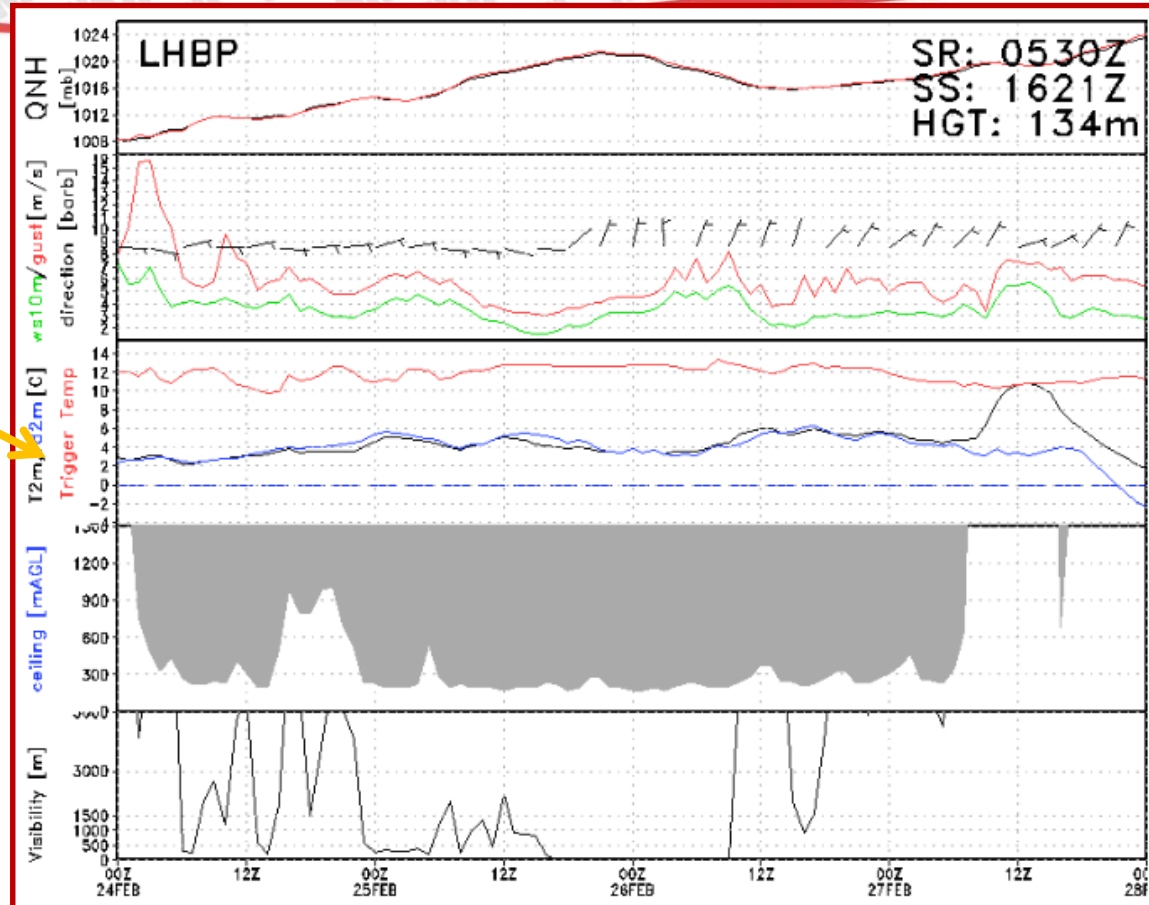
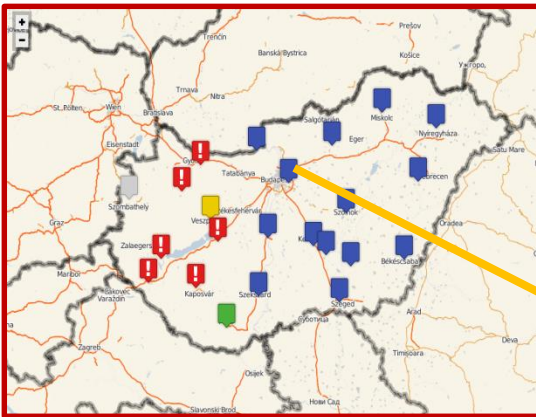

WRF modellen alapuló, operatív naponta kétszer futó, 96 órás nagy felbontású előrejelzések Magyarország területére – web felület

II. Numerikus modulból származtatott repülésmeteorológiai panelek kialakíthatóak.

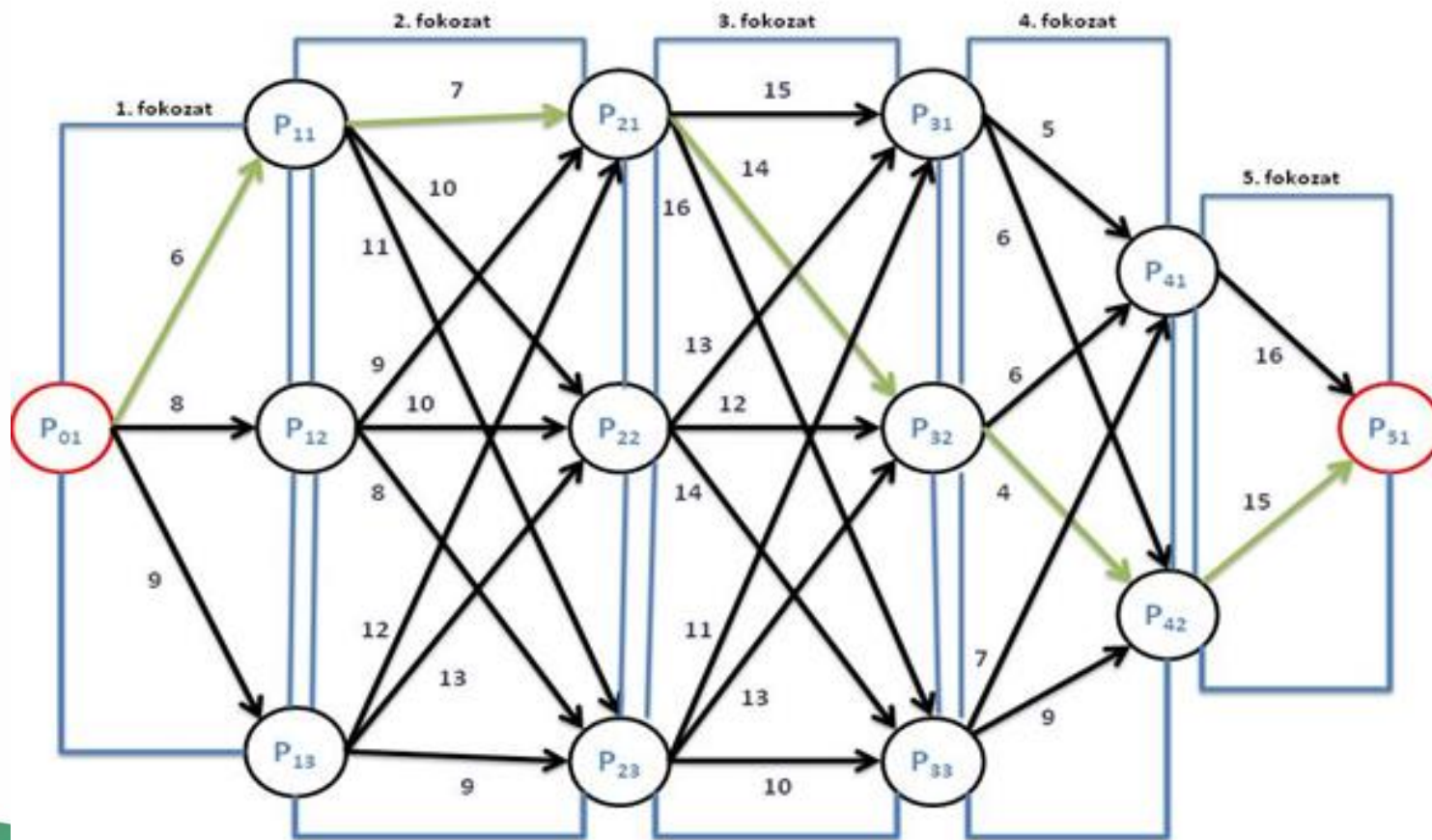

WRF modellen alapuló, operatívén naponta kétszer futó, 96 órás nagy felbontású előrejelzések Magyarország területére – meteo-gram formátumban

WRF modellen alapuló, operatív naponta kétszer futó, 96 órás nagy felbontású előrejelzések Magyarország területére – 3D metszet formátumban

Optimális UAV utvonal meghatározásának módszere.

A Bellman-féle optimumelv

A Bellman-féle optimumelv szükséges feltétele annak, hogy egy k -fokozatú rendszer j állapotához tartozó döntéssorozat optimális legyen: Ha a k -fokozatú rendszer j állapotához tartozó valamely döntéssorozat optimális, akkor ennek első $k-1$ eleme is optimális döntéssorozat a $(k-1)$ -fokozatú rendszernek arra az állapotára vonatkozóan, amelyet a k -fokozatú rendszer állapota és a k -edik fokozatban hozott döntés határoz meg. A tétel azt mondja ki, hogy egy optimális döntéssorozat minden lépése szintén optimális, vagyis egy optimális politika részei szintén optimális politikák. A Bellman-féle elv felhasználásával kidolgozásra került az optimális útvonal és az optimális úthossz meghatározására.

Példák a súlyok kialakítására

hőmérséklet értéke (°C)	súlyozott érték
a feltétel nem teljesül	0
-20 < hőmérséklet ≤ -15 (gyenge, zúzmarás jegesedés)	$\frac{\sqrt{\text{hőmérséklet}} \times (-1)}{\text{hőmérséklet}} \times (-1)$
-15 < hőmérséklet ≤ -10 (közepes, kevert vagy zúzmarás jegesedés)	$\frac{\sqrt{\text{hőmérséklet}} \times (-1)}{\text{hőmérséklet}} \times (-1)$
-10 < hőmérséklet ≤ -5 (erős, kevert vagy tiszta jegesedés)	$\frac{\sqrt{\text{hőmérséklet}} \times (-1)}{\text{hőmérséklet}} \times (-1)$
-5 < hőmérséklet ≤ 0 (extrém, tiszta jegesedés)	100

CAPE értéke [J/kg]	súlyozott érték
0 ≤ CAPE < 300	0
300 ≤ CAPE < 1000	$\sqrt{\text{CAPE}}$
1000 ≤ CAPE < 2500	$\sqrt{\text{CAPE}}$
2500 ≤ CAPE < 3500	$\sqrt{\text{CAPE}}$
3500 ≤ CAPE	$\sqrt{\text{CAPE}}$

RN értéke és m/s ² /30m	súlyozott érték
0,5 ≤ RN	0
0,38 ≤ RN < 0,49	$\sqrt{\text{szélsebesség}}$
0,25 ≤ RN < 0,37	$\sqrt{\text{szélsebesség}}$
0,13 ≤ RN < 0,24	$\sqrt{\text{szélsebesség}}$
RN ≤ 0,12	100

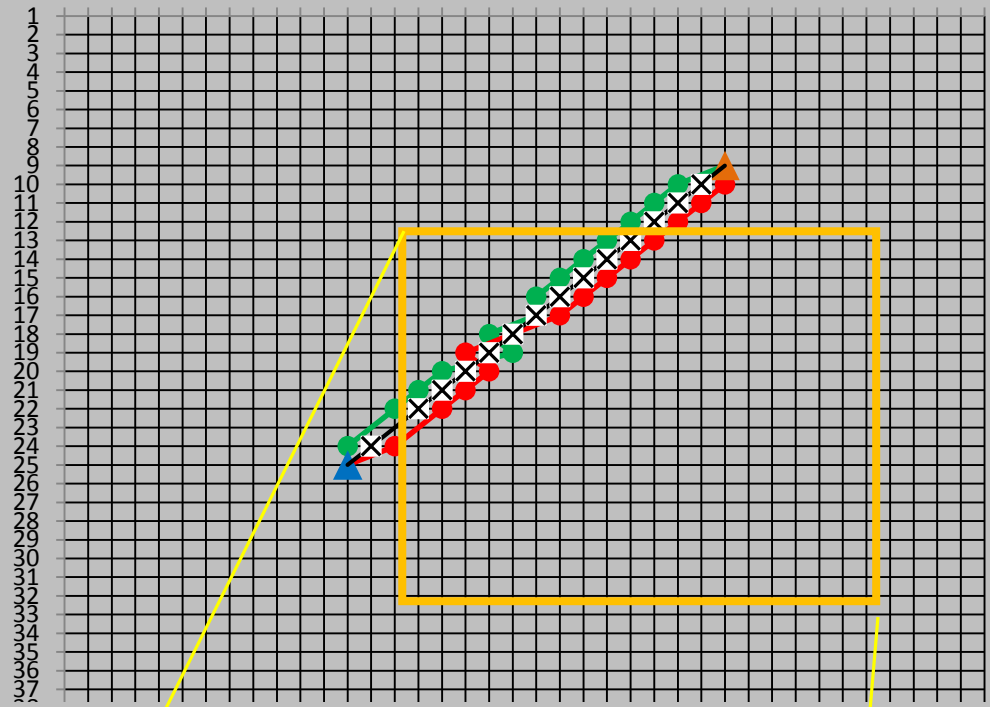
STB.....

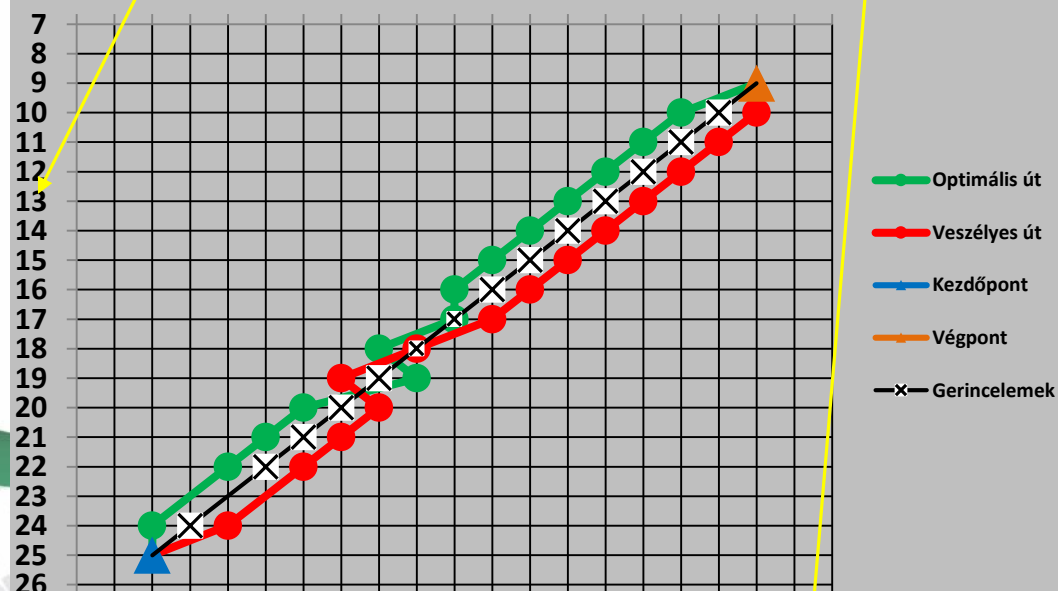
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 21 31 41 51 61 71 81 92 02 12 22 32 42 52 62 72 82 93 03 13 23 33 43 53 63 73 83 94 0

Légügyi Hivatal

11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Budapest 2016.10.27

www.nkh.gov.hu

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!